

ÁGH ISTVÁN:

A megtalált időből

Egy verseskötet számomra már fél siker, ha szellemes, átgondolt konstrukcióként jelenik meg, s ha a líra korfestő, cselekvő epikus elemekkel gazdagodik. Ágh István kötete így rögtön fél siker, sőt, egészen sikernek nevezhetném, mert végigolvasása ugyanazt az extenzív, folytatást váró élményt nyújtja, amit jobb regényektől remélnénk. Folytatást várni egy megkomponált és hangsúlyosan lezárt egésztől pedig egyenesen szellemi szemtelenség.

Ágh István új kötete három ciklusra bontva, húsz-húsz azonos formájú, kissé szárazan őszi hangulatú versben beszél a negyvenes-ötvenes években megélt vidéki gyermeklétről, az ötvenes-hatvanas évek pesti ifjúságáról s az ébrenlét és az álmodás határán végigegyensúlyozott jelenről.

Az első ciklus versei, *Csupa áttetsző* címmel, téli éjszakákról mesélnek, ahol a családi meleg érzését rémálmodok zavarják meg, s ahol a születéssel kezdődő emlékkeremtés, a visszatérő álmok világa egyben egy középkorias, így időtlen falusi világ. Villany égett vagy petróleumlámpa pislákol, ezt már nem tudhatjuk meg sohasem – de talán nincs is jelentősége.

A mérleg másik serpenyőjében a betolakodó huszadik század, a párát zsebtükörrel csutakoló frontkatona látványa egy szürreális hangulatú versben, s máshol a feketevágás nagyon is szokványos emléke.

A téli éjszakák világa nem más, mint „elfelejtett dolgok erős színeiben játszó tündöklése”, amelyben a természettel való egyesülés szépsége, az első erotikus impulzusok villanásai éppúgy elférnek, mint az elárulás szörnyű tragédiája, az emberi életnek a maga teljességében elbeszélhetetlen részletei.

E ciklusban olvasható egyik kedvenc versem. A gyermekkor óriásira

növesztett emlékei között egy emberhez képest párányi kolosszus is helyet kap: a csúf lótetű egy József Attilához méltó miniaturizált versben nyer (cím)szerepet. Az izonyatos, torz, idegen lény a fantasztikus nász megszemélyesített képében lesz

mégis szerethető, elfogadható – mert élő és érző – teremtménnyé. „[...] bár nem értettem, milyen furcsa lázba / estek azok a föld alatti szörnyek, / csak citerájuk szólt, utána csönd lett.”

Ilyen sűrű első ciklus előlegezi meg a következő kettőnek Ágh nemzedéke számára hétköznapi élményeit. Szerelmek, szenvedés és a mindannyiunk szülei szájából ismert küszködések kora válik élhetővé a

„kiskorom öreg körtefája” által. E kor legáthatóbb emléke az ’56-os forradalomé, amely az „epével kevert könny” jelzőjét kapja. A szakadt, mosottszürke overálban fekvő halott megrendítő, sokkoló látványa (ellenség? bajtárs? egy fiatal élet!) beépül az ifjúság élményei közé, amelyeket a megszokott vidéki és a vágott pesti létmód közötti ellentét határoz meg. A *Ketten a hídon* cikluscím is az átmenetiséget sugallja, míg az utolsó ciklus címe, az *Éj kutyája* mint toposz már kérlelhetetlenül jelzi a közelgő véget.

A forradalom és a megtorlás elől menekülő fiút a túlélés vágya hajtja haza a menekülés vonatával. A restibe térve elfogódott honfitársai hősként fogadják, de a zaklatott, eltört sorokban nem leljük a heroizmus nyomát sem, inkább fonákját: „visszafojtott *éljen / a forradalom!* szította a részeg / tüzet tovább, *még egy decit a hősnak!* / s oly émeletű bűz áradt a törköly / pálinkából, hogy kicsapta belőlem / az iszonyat, és lábam elé ömlött / minden, ami a közelmúltban felgyűlt.”

Később az öregedés és a szeretetek elvesztésének időszaka következik, de új, könnyed és bájos momentumok is felsorakoznak: Ágh István verseskötete végigbeszél egy hétköznapi, szép, emberi életet, annak minden intimitását szemérmesen, de lélektani teljességgel bemutatva. Forradalmi, meglepő poétikai megoldások nem leselkednek

ránk, de aki élt a huszadik században, azt különös érzés tölti el, hogy azon a lágymányosi Újbudán él és dolgozik, ahol a vers szereplője még titkos és legendássá szégyenkezett szerelmi légyottot bonyolított, s ahol néhai mozdonyvezetők biztatták a párt, élénken sípolva-zakatolva el az ifjúkor sosemvolt pázsitján szeretkezők mellett. Nemzedékenként kellene írni egy ilyen könyvet.

KÉPES GÁBOR

(Nap Kiadó, Budapest, 2005,
72 oldal, 1950 Ft)

SZAUER ÁGOSTON:

Kódolt krónika

A vers szóból szótt szita, melyen „a lényeg átsuhan simán, / s csak néhány testes jel marad” – mondja Szauer Ágoston. S valóban: a *Kódolt krónikáról* nem az látszik, mintha a versre irányzott arbitráció alól épp ezzel a szívügy-lírával akarná kivágni magát a szerző. Itt az írás csupa átsajduló emlék, csupa óidei tematika; barna lakk alatt pattogó bútorokról, nagy gőzmozdonyról, hárs-teáról, cukros linzerekről, jóféle kávéról, a régi Biblia lapjai közé préselődött muslincáról, csészékről, szilvadzsémről, márványos házakról, azaz tárgyak, külső és belső terek